

مالاریا

بشریت سه دشمن بزرگ دارد: تب، قحطی و جنگ، که بزرگترین و دهشناک ترین اینها ((تب)) است.

ویلیام اولسر

مقدمه:

مالاریا یک بیماری تک یاخته ای است که توسط نیش پشه آلوده منتقل می شود. یک پشه هنگام مکیدن خون انسان اشکال میکروسکوپی و متحرک انگل مالاریا (اسپروژوئیت ها) را از طریق غده بزاق خود به انسان منتقل می کند، این اشکال میکروسکوپی و متحرک انگل مالاریا توسط جریان خون به سرعت وارد کبد شده و در آنجا به سلولهای پارانشیمی کبد حمله کرده و یک چرخه تولید مثل انجام داده و سپس سلول های متورم کبدی پاره شده و سلول های متحرک انگل مالاریا وارد خون شده و به گلبول های قرمز خون حمله کرده و عفونت مالاریا ایجاد می شود.

تظاهرات بالینی بیماری مالاریا:

اولین علائم بیماری مالاریا غیراختصاصی می باشد از جمله: سردرد، خستگی، درد شکمی، درد عضلانی و تبی که پس از آن به وجود می آید شبیه به یک بیماری ویروسی خفیف است.

۱- تب

تب در بیماری مالاریا در ابتدا نامنظم می باشد و در افراد با ایمنی پایین و کودکان ممکن است حتی به ۴۰ درجه سانتی گراد برسد و با آشفتگی و افزایش ضربان قلب همراه باشد. وقوع تشنج نیز در این تب بالا محتمل است.

۲- مالاریا مغزی

کما یکی از خصوصیات بارز و نگران کننده مالاریای مغزی می باشد، و باید درجاتی از عدم هوشیاری، آشفتگی و رفتار غیر طبیعی را بسیار جدی گرفت زیرا علی رغم درمان، نزدیک به ۲۰ درصد در بزرگسالان و ۱۵ درصد در کودکان منجر به مرگ می شود. و حتی افرادی که از مالاریای مغزی جان سالم به در می برند، برخی نقایص عصبی همچنان در آن ها باقی می ماند از جمله فلج مغزی، کوری، کری، اختلال پایدار زبانی، کاهش هوشیاری و یادگیری، افزایش صرع و کاهش امید به زندگی افزایش می یابد.

۳- هایپوگلاسمی (کاهش قند خون)

یکی از عوارض مهم و شایع بیماری مالاریا هایپو گلاسمی بخصوص در کودکان و زنان باردار می باشد.

علائم معمول هایپوگلاسمی شامل (تعریق، ظهور نقاط برجسته بر روی پوست، افزایش ضربان قلب) می باشد.

۴- اسیدوز

اسیدوز بعنوان عامل مهم در مرگ ناشی از مالاریای شدید، بعلت تجمع اسدهای ارگانیک به وجود می آید.

۵-ادم ریوی

در موارد شدید مالاریا حتی چند روز پس از شروع درمان ضد مالاریا ممکن است رخ دهد و مرگ و میر بالای ۸۰ درصد رخ می دهد.

۶-نارسایی کلیوی

در بزرگسالان به شدت شایع و در کودکان نادر می باشد،و علت آن تجمع گلبول های قرمز عفونی در جریان خون کلیه و ایجاد اختلال در متابولیسم بافت کلیه می باشد.

۷-اختلالات خونی

به علت تخریب سریع گلبول های قرمز و از بین رفتن آن ها توسط طحال و همچنین خونسازی غیر موثر ، آنمی رخ می دهد.

۸-اختلال عملکرد کبد

زردی همولیتیک خفیف در مالاریا شایع است و معمولاً در بالغین رخ می دهد و ظرف ۱ الی ۳ هفته برطرف می شود.

۹-بزرگی طحال

در افراد با ظاهری کاملاً سالم که در مناطق با شیوع بالای مالاریا زندگی می کنند شایع است و نشان دهنده ای عفونت های مکرر به مالاریا می باشد.

تشخیص مالاریا

تشخیص مالاریا بر پایه اثبات وجود اشکال غیر جنسی در اسمیر خون محیطی رنگ آمیزی شده در آزمایشگاه صورت می گیرد.

محافظت فردی در مقابل مالاریا

روش های ساده جهت جلوگیری از نیش پشه در مناطق مالاریا خیز بسیار مهم است. این روش ها شامل خودداری از تماس با پشه ها در زمان حداکثر تمایل آنها به تغذیه از خون (معمولاً در هنگام سحر و غروب) و همچنین تمام طول شب و استفاده از مواد دافع حشرات، لباس مناسب و شبکه های توری آغشته به حشره کش هاست.

منبع: پزشکی هاریسون - داروشناسی کاتزونک

گردآوری: خانم دکتر عاطفه مختارپور

کارشناس اداره نظارت بر دارو و فرآورده های بیولوژیک